

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadók hivatalában átvéve:
Egy évre 10 k.
Három évre 20 k.
Három hónapra 5 k.
Postán szállítva:
Egy évre 24 k.
Három évre 60 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnap után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 269. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 november 24.

Gróf Széchenyi Miklós az új királyról.

Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök a következő püspöki körlevelet adta ki:

A világtörténelem egyik legdicőbb alakja után trónjára lép az ifjú király s az a hódolat, mellyel a magyar nemzet a legalkotmányosabb királyát körülvette, most új apostoli királyunkat, Károlyt övezi.

A háboru vérvörös hullámaiból emelkedik ki fölséges alakja, ágyudörcsely és harci zaj kíséri trónraléptét, de Ő lelkének nagyságában leborul az isteni Gondviselés előtt s áldást esd magára, hogy a győzedelmes béke után együtt dolgozhasson népeivel a békés erőpótlás és megújulás munkájában. Alattvalói hódolattal álljuk körül trónját, szívünk még sajog a fájdalomtól, mely a nemzet atyjának elvesztésével ért, de midőn őseinktől kapott hűséggel a legfelsőbb trón zsámolyához helyezzük hódolatunkat: a Felséges király egyéniségében rejlő drága kincsek, az ő mélyen vallásos lelkülete, páratlan szívjósága, fenkölt lovagiassága a háboru tüzeiben megedzett emberismerete és életbölcsesége biztos reményt, büszke bizalmat nyújt, hogy az Ő uralkodása dicsőséggel és áldással teljes lesz.

Szent István, Szent László királyaink dicsősége sugároz felénk, ezek nyomdokain fog haladni az apostoli király, aminek zálogául szórólszóra adom a levéltárunkban őrzött következő okmányt:

2877—1916.

Kegyes emlékezetül. 1916 október 17-én, Szent Hedvig napján Károly Ferenc főherceg, Magyarország trónörököse, lovassági tábornok, mint a hazánkat igazságtalanul, rablómódra megtámadó Románia ellen indított hadseregek vezére Nagy-Váradon a nagyváradai 1. sz. püspöki palotában tartózkodván és a nevezett püspöki palota kápolnájában reggel fél kilenckor gróf Széchenyi Miklós nagyváradai 1. sz. püspök urtól végzett csendes misét meghallgatván, Szent László királynak a székesegyházból ez alkalmra oda átvitt *fejereklýjéj* az ellenség ellen induló régi magyar királyok jámbor szokását követve, ájtatosan megcsókolta. Jelen voltak dr Karácsonyi János örkanonok, Brém Lőrinc oldalkanonok és dr Mazurek Gyula püspöki titkár.

Az apostoli király oldalán egy angyali jéságu nő áll, ki abból a körutjából lép a királyi trónra, amit az ellenség dúlása a háboru pusztítása nyomán tett meg. Láttá a szétdult családi tűzhelyeket, a füstölgő romokat, hallotta a sebesültek jajsavát s a mindenüket veszített jó magyar nép csöndes sirását s angyali lelkében megérlelődött az elhatározás, hogy midőn egy nagy nemzet anyja lesz, midőn a dicső emlékü Erzsébet királyné örökébe lép, könnyeket fog száritani, visszaállítja a romokat, megelégedést, boldogságot áraszt a trón magaslatáról. Alattvalói hűséggel köszöntjük a Felséges királynőt s legmagasabb nevét mindennapi imádságunkba foglaljuk.

Ő császári és Apostoli királyi Felsége Károly trónralépése következtében elrendelem, hogy a szentmise canonjában megfelelő helyen e szavak mondanak: „et rege nostro Apostolico Carolo;“ és a királyért mondanó könyörgésben (collecta imperata): „Carolus rex noster Apostolicus.“

További intézkedéseimet később fogom megtenni.

Nagyvárad 1916. november 24.

Miklós, püspök.

Az új király.

Húszonkilenc éves korában, férfikora kezdetén lép a trónra Károly Ferenc József, az új király. Alig mult két esztendeje, hogy a sarajevói tragédia történelmi pillanata a trón lépcsőjére emelte, de az az idő, amely azóta vérben és vasban, a világhistória legnagyobb háboruját érlelte meg és hozta ki-fejlődéshez, egy hosszú élettel felérő tanulságokat és tapasztalatokat nyújtott neki.

Ifjúsága.

Károly Ferenc József Lajos Hubert György Ottó Maria mint az 1906-ban elhunyt Ottó főherceg és Mária Jozefa főhercegnő idősebbik fia 1887 augusztus 17-én született az alsóausztriai Persenbeugban. Keresztapja Ferenc József király volt.

A kis főherceg gyöngye szervezettel jött a világra. Sokáig kellett mindenféle mesterkedéssel és edzéssel erőitenni, míg végre erőre kapott. A király, ki nagyon szerette, mindig öröklődött iránta és szerető gondjai figyelték fejlődését. A főherceg külső megjelenésre és gondolkodásra és magatartásra nézve anyja fia. Apjától a vadászás szeretetét örökölte s ebből bőségesen ki is vette a részét. Az ifjú főherceg a gimnáziumi tárgyak némelyikét nyilvános iskolában tanulta, amelynek rendes bejáró tanulója volt. Tanulótársai természetesen nagyon büszkék voltak rá s elhalmozták figyelmességükkel.

Magyarul Sopronban tanult meg, ahol Tormássy nyugalmazott tanító oktatta a mi ábtécsnkre. Amikor kétéstendei ott tartózkodás után a főhercegi család elköltözött Sopronból, a tanító fiát, Tormássy István soproni római katolikus káplánt vitték magukkal magyar nevelőnek Károly Ferenc József mellé. A káplán kilenc évig maradt fenséges tanítványa oldalán s lelkesen emlegeti, hogy mennyire szerette a magyar nyelvet s mily sokat foglalkozott a magyar irodalommal.

1907. augusztus havában nagykorusi tották az alig huszéves preumptív trónörökös. A nagykorusított főhercegnak árva ságra jutása óta Ferenc Ferdinánd trónörökös volt a gyámja.

Házassága.

Húszonnégy éves korában, 1911 október 12-én kötött házasságot a főherceg a bájos Zita Mária hercegnővel, néhai Róbert pármái és piennai hercegnek és spanyol infansznak 1892-ben Piamorében született leányával. Igazi szerelmi házasság volt ez.

A fiatal főherceg 1909-ben ismerkedett meg leendő feleségével Franzensbadban, amikor a hercegnő Mária Annuciáta főhercegnőnél tartózkodott. Zita hercegnő 1910

telén vett részt először Bécsben az udvari bálon és bájos fiatalságával és üdőségével általános feltűnést keltett. Károly Ferenc József csakhamar beléje szeretett. 1911 június 14 én jegyezte el az ifjú főherceg villa Pianoreában, a bourbon pármái hercegi család ősi kastélyában az akkor még csak tizenkilenc éves, nagyműveltségű bourbon-pármái hercegnőt.

A pármái herceg schwarzaui kastélyában 1911 október 21 én nagy ünnepségek közt megült esküvő után, amelyen ott volt a király, a szász király és Ferenc Ferdinánd trónörökös, Zita hercegnő már nagy szorgalommal látott a magyar nyelv tanulásához. Mikor a király erről tudomást szerzett, buzditásul egy igazán örökbecsű emléket ajánlkozott neki: felejthetetlen Erzsébet királynénak könyvtárát, amelyben többek közt Jókai összes munkái is benne vannak.

A házasságból, melynek ideális boldogsága párját ritkítja, négy gyermek született: Ferenc József Ottó, az új trónörökös, 1912 november 20 án, Adél Mária Jozsefa, 1914 január 3-án, Lajos Róbert Károly, 1915 február 8 án és Félix Frigyes Agost, Győzelmes Mária, 1916 május 31 én.

Katonai pályája.

Tizenhét éves korában az I. ulánus ezred hadnagyává lett. Tényleges katonai szolgálatát csak 1905 októberében, tizennyolc éves korában kezdte meg a Brandeisban állomásozó 7. számú dragonyosezrednél. A főherceg azonban nem Brandeisban, hanem Bilinben teljesített szolgálatot, ahol az ezrednek egyik százada volt állomáson. A trónörökös akkoriban ugyanolyan életmódot folytatott, mint ezredének többi tisztje. A szolgálat és bajtársai közt a szórakozásra szánt órák töltötték ki naprendjét. Nemsokára kapitánnyá lépett elő s ezredével Brandeisból Kolomeába helyeztetett át.

Örömgágyá váló előléptetésekor Bécsbe helyezték át és hogy valamennyi fegyvernemmel megismerkedjen, egy magyar gyalogezredhez osztották be és pedig a páratlan debreceni ezredhez. Barátságot kötött vidám magyar bajtársaival és egy szegedi főhadnagy lett kedvence, aki minden este vendége volt a Bécs melletti Hötzendorfi kastélyban.

A háboruban.

A világháború kitörésekor ezredesi rangja volt a trónörökös főhercegnek, akit a főhadiszállásra osztottak be.

Kint a harctéren a trónörökös nem elégedett meg azzal, hogy a vezérkar székhelyén foglalkozzék a háborús ügyekkel, hanem felkereste a frontot, a tűzkeresztséget a grodeki csatában nyerte el, ahol Frigyes főherceggel és Conrad vezérkari főnökkel együtt az első vonalban megjelent. Ezután rendszeresen folytatta inspicáló tevékenységét, követte az előre törő csapatokat, felülvizsgálta ellátásukat, szóbeszédet a legénységgel, kikérdezte bajukat bánatukat. Természetes, hogy a trónörökös friss és elragadó egyénisége mindenütt felemelőleg hatott s katonáink lelkesedését a végletekig fokozta. A háború első nagy csatáitól kezdve minden fontosabb mozzanatnál ott járt a főherceg a csapatok közt. Sorra kereste fel a különböző hadállásokat, beszélt a parancsnokokkal, tisztekkel, katonákkal.

Csaknem két esztendőnél tovább tanulmányozta a modern háborút. Látta azt sík földön és a hegységekben. Közben vezérőrnagy lett és az idén tavaszkor altábornaggyá nevezték ki, és amikor elkövetkezett

az ideje annak, hogy a főparancsnokság Olaszország ellen való támadásra gondolt, a trónörökös szemelték ki arra, hogy a támadó sereget vezesse.

Az oroszok új támadása után újra a keleti frontra vezényelték, ahol egy hadosztály parancsnokságát vette át. A román háború kitörésekor arcvonalát az erdélyi határra terjesztette ki s élére került az Erdélyt felszabadító csapatoknak. Itt érte vezéreztetésére való kinevezetése.

Zita királyné.

Az új király felsőges hitvesét, aki felejthetetlen emlékü Erzsébet királynénak örökebe lép, már rég szívébe zárta a magyarság. Nemcsak fiatalága és bájos egyénisége, hanem felsőges urához való határtalan ragaszkodása, példás családi életük, mély valóságossága és az a közvetlenség, amelyet az emberekkel való érintkezésben tanúsított, mindenkinek a szemében kedvesség és rokonszenvedés tette alakját. Kitűnő szeretete, amellyel a magyarsággal bánt, valósággal nemzeti királynénkká avatja s így trónralépte külön is bensőséges ünnepe Magyarországnak.

Férjét már gyermekkorától ismeri. Mint egészen kis gyermek játszadoztak egymással Mária Terézia főhercegnő házában. A főhercegnő mostoha nagynénje volt a főhercegnek s egyben nagynénje, Zita hercegnőnek.

Életrajza.

A pianorei kastélyban 1892 május 9 én született és ugyanott nevelkedett Zita hercegnő. Később is ott töltötte szüleiével, majd özvegy édesanyjával, braganzai Mária Antónia-val az évek egy részét. Olyankor sűrűn bejárt Luccába, ahol sokan ismerik és sokan szeretik. Édesapja, Róbert pármái herceg néhány évvel ezelőtt halt meg Nizzában. Két felesége és tizennyolc gyermeke volt a hercegnő, tizenkettő az első feleségétől, hat a másodiktól, Zita az utóbbiak közül való. Sok ember felvetette már a kérdést, hogy Zita hercegnősséget miért hívják Zitának? Miféle név az, vagy milyen névnek a rövidített alakja? Luccában mindenkinek meg tud felelni erre a kérdésre. Szent Zita a lucciai egyik védőszentje volt, aki mint egyszerű cselédszolgálatos és csodákkal átszított élettel tünt ki s kanonizációja után a cselédek védőszentje lett.

Nyaranként négy hónapot szokott a hercegi család a pianorei kastélyban tölteni. Olyankor sűrűn átrándult Zita hercegnő Luccába. Ott mindig meglátogatta a középkori San Michelotto kolostor apácáit, majd megsegényeit kereste fel. A lucciai sok kedves esetre emlékeznek ezeknek az átrándulásoknak idejéből. 1911-ben ment végbe Zita főhercegnő és Károly Ferenc József főherceg, az akkor még presumptív trónörökös házassága.

A magyar néphüisége.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Tisza István tegnapi kihallgatása alkalmával Károly király előtt kifejezésre juttatta a magyar kormány és a nép hüségét, valamint rész-

vétét. Ugyanekkor szóba került a koronázás kérdése is. Károly király a kormánynak erre vonatkozó javaslatát tudomásul vette. Beavatott körök szerint a király azon óhaját fejezte ki, hogy a koronázás mielőbb megtörténjék. A koronázás valószínűleg december hatodikán lesz.

Károly Király mielőbb megkoronáztatja magát.

Budapest, november 23. (Saját tudósítónktól.) Budapesti hivatalos lap holnapi számának élén a következő kézirat fog megjelenni:

Kedves Tisza!

Attól a szándéktól indítva, hogy magamat Magyarország és Horvát-Szlavon Dalmátországek királyává mielőbb megkoronáztassam, utasítom önt, hogy az országgyűléssel érintkezésbe lépve idevágó javaslatait terjessze előm.

Kelt Bécsben, 1916 nov. 23.

Károly, s. k.

Gróf Tisza, s. k.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Wiener Zeitung holnapi száma a következő legfelsőbb kéziratot hozza:

Kedves Körber!

Megemlékezve amaz alkotmányos kötelességemre, hogy az 1867 december huszonegyedik állami alaptörvény nyolcadik szakaszában uralkodás e végrehajtó hatalom gyakorlata végett előírt esküt letegyem. Várom e rendelkezés teljesítésére irányuló előterjesztéseit.

Károly s. k.

Körber s. k.

Hétfőn összeül a Ház.

Budapest, november 23. (Saját tudósítónktól.) Hétfőn a képviselőház ülést tart, amelyen hír szerint a kormány törvényjavaslatot terjeszt be Ferenc József király emlékének megőrkítéséről.

A főváros rendkívüli közgyűlése.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Bárczy István polgármester a főváros törvényhatóságát péntek délutánra rendkívüli ülésre hívta egybe. A közgyűlésen a polgármester gyászbeszédet mond.

A király Budapesten.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A magyar kormányhoz küldött álló részről megerősítik, hogy Károly királynak az a szándéka, hogy december első felében magyar királlyá koronáztatja

GYÁSZLOBOGÓK

bármely méretben kaphatók:

KRAMMER IGNÁC

cimfestő és zászló készítőnél
Kossuth Lajos-utca 16. szám.

magát. Udvari körökben bírlék, hogy Ófel-ségének jövőben az a terve, hogy az évnek egy részében székhelyét Budapestre helyezi.

Tisza István Budapesten.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Tisza István miniszterelnök bécsi tanácsko-zásának befejezése után ma délután Buda-pestre utazott.

Krobatin Károly királynál.

Budapest, november 23. (Saját tu-dósítónktól.) Bécsből jelentik: Ká-rolly király ma kihallgatáson fo-gadta Krobatin hadügyminisztert.

A német császár és a német hadsereg gyásza.

Budapest, november 23. (Saját tudósi-tónktól.) Berlinből a Wolff újságosság jelenti: A hadsereg rendeleti lapja a császár had-sereg parancsát közli Ferenc József halála alkalmából.

A hadseregparancs a következőket mondja többek közt:

Őszinte gyászszal és a legfájdalmasabb megindultsággal állók ennek a nemeslelkű uralkodónak, hűséges szövetségeseinek ravata-lánál, aki velünk oly szoros barátságban élő népeivel, hadseregével, mely a német csa-patokkal együtt a világháborúnak sok harc-terén csatázik, hűséges bajtársként vérzik és győz. Iserten boldogult kedves atyai ba-rátom, tanácsadóm volt. Magasztos fejedelmi alakja regyogón fog állani minden időknek történetjében.

A hadseregparancs megparancsolja, hogy a táborban levő és megszálló hadse-reg valamennyi tisztje tizennégy napig gyászt viseljen. A Ferenc császár nevét vi-selő testőr gránátos ezred és az I. Ferenc József nevét viselő huszárezred három hétig tartó gyászt tartozik tartani. A gyász három első napján az összes katonai szolgálati épületeken félórásra kell ereztetni a lobogót. A csapatoknál a tűzi riasztón és riadón kívül semmiféle hangszere nem szabad játszani. Az említett ezredek a temetésen képviseltetik magukat. A hadseregparancs-nak a nagyfőhadiszállás van aláírva a teg-napi dátummal és Vilmos császár nevével.

A németek udvari gyásza.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Ferenc József királyért négyhetes udvari gyászt rendeltek el.

Berlin város részvéte.

Budapest, november 23. (Saját tu-dósítónktól.) Berlin város főpolgár-mestere Budapest főváros tanácsá-hoz táviratot intézett, amely táv-iratban a német főváros nevében részvétét fejezte ki.

Bebalzsamozták a királyt.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónk-tól.) Bécsből jelentik: A király holttestét tegnap délelőtt bebalzsamozták. Ugyanez-egy szobrászművész halotti maszkot készí-tett a királyról.

November 30-án temetik a királyt.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A király temetése a vég-leges rendelkezések szerint november 30 án megy végbe. A holttestet hétfőn este 10 órakor Schönbrunnból a Hofburg plébánia-templomába szállítják át, ahol felravataloz-nak. Ugyanitt helyezik közszemlére a kopor

sót. 28 án és 29 én a közönség délelőtt 8 óráig este 6 óráig tekintheti meg a ravatalt. A temetési ceremónia szerint előírt nagy gyászrompa kifejezésével fog megtörténni. Az impozáns temetési menet délután 2 óra-kor indul a Hofburgból és a külső Burg-platzon, Burgopern, Kaertnerkolcwat, Kaiser Wilhelm és a Stubenringen, Aepernplatzon és a Ferenc József rakparton át a Szent István templomba vonul, ahova körülbelül 8 órakor érkezik meg.

A beszentelés után a gyászmenet Kaer-nerstrassén, Neumarkton át a kapucinus templomba vonul, ahol elhelyezik az ural-kodó holttestét.

A temetés idején a császárváros vala-mennyi templomának harangjai zugni fog-nak. Amerre a halottas menet elhalad a bécsi helyőrség gyalogos csapatai állanak sorfalat. A menetet lovasság fogja meg-nyitni és ugyancsak lovasság fogja be-zárni.

A gyászkecsi két oldalán lovas katonák haladnak.

A rendőrség széleskörű intézkedéseket tesz a rend fenntartása végett. A temetés idejére a Szent István teret és a Neuer Márk teret elzárják.

A király végrendelete.

Budapest, november 23. (Saját tu-dósítónktól.) Bécsből jelentik: Az elhunyt király végrendeletét egész terjedelmében nyilvánosságra fog-ják hozni. A közlés időpontját még nem állapították meg.

A király bucsuja.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónk-tól.) A hivatalos lap ma este különkiadás-ban jelent meg, amely a következőket tar-talmazza:

Megdicsőült I. Ferenc József Ő császári apostoli királyi Felsége tegnap felbontásra került legmegasabb végrendeletében a kö-vetkező bucsuszavakat méltóztatott legke-gyelmesebben intézni népeihez, valamint hadseregéhez haditengerészetéhez:

Szeretett népeimnek igaz köszöne-tet mondok azért a hűséges szeretetért, mellyel irántam és házam iránt úgy a boldog napokban, mint súlyos idők-ben viseltetek. E ragaszkodás tudata jól esett szívemnek és abból merítettem erőt nehéz uralkodói kötelességeim tel-jesítéséhez. Örizzék meg ugyanezen hazafias érzületüket utódom szá-mára is.

Hadseregem és haditengerészetem-ről is meghatott köszönet érzelmeivel emlékezem meg bátorságáért és hűsé-ges odaadásáért. Győzelmeik örömtel-jes büszkeséggel, az őket önhibájukon kívül ért balszerencse fájdalmas bá-nattal töltöttek el. Azon kitűnő szel-lemben, amely a hadsereget, haditen-gerészetet, valamint mindkét honvéd-ségemet mindenkor lelkesítette, zálogát látom annak, hogy éppúgy mint én, utódom is mindenkor számíthat reájuk.

Nagyvárad küldöttsége a temetésen.

Dr Cziffra Kálmán, Nagyvárad város főispánja tegnap reggel kapott távirati ér-tetést a miniszterelnökségtől, amely sze-rint b. e. királyunk temetése esütőrtökön, november 30 án délelőtt lesz Bécsben. Egy-ben közli a miniszterelnökség a főispánnal, hogy a város törvényhatósága két taggal képviseltetheti magát a király temetésén. Tömeges utazást sem a vasuti közlekedési viszonyok, sem a bécsi elszállásolási vi-szonyok nem engednek.

A megyék és városok küldöttei Buda-pestre gyűlnek össze, s onnan külön vo-natokon mennek fel Bécsbe szerdán dél-után.

Valószínűleg Nagyvárad város képvise-létében dr Cziffra Kálmán főispán és Rim-ler Károly polgármester vesznek részt a te-metésen.

A törvényhatóságok küldöttei disz-magyarban jelennek meg Ő felsége teme-tésén.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Már említettük, hogy Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága rendkívüli köz-gyűlésen állapítja meg azokat a módoza-tokat, amelyekkel kifejezésre juttatja a tör-vényhatóság gyászt és kegyeletét az el-hunyt nagy király halála felett.

Tegnap erre vonatkozólag dr Cziffra Kálmán főispán a következő átiratot intézte Rimler Károly polgármesterhez:

Tek. Polgármester Ur!

Mélyszéges megrendüléssel közlöm a gyászos hirt, hogy hőn szeretett királyunk I. Ferenc József Ő cs. és Apostoli király felsége Schönbrunnban folyó évi november hó 21 én este 9 órakor csendesen elhunyt. Történelmi időkben szállt sirba a nagy király, akinek példátlanul kimagasló ural-kodói bölcsessége csodálattal töltötte el a világot.

Nemzeti életünk ujjaalkotásának nagy munkájával legdicsőbb fejedelmünk sorába emelkedett s mint jóságos atyát, mint bol-dogulásának megalapítóját, rajongó hűséggel körvezte őt a magyar nemzet.

Örökké áldani fogjuk dicsőséges em-lékét!

Felkérem, hogy mélyszéges gyászunknak külső kifejezésre juttatása céljából a városi törvényhatósági bizottságot f. hó 25-én dél-után 3 órára rendkívüli közgyűlésre egybe-hívni sziveskedjék.

Nagyvárad, 1916 nov. 23.

Dr Cziffra Kálmán.

főispán.

Az átirat vétele után Rimler Károly polgármester azonnal intézkedett a rend-kívüli közgyűlés összehívása iránt s már tegnap a következő meghívót küldte szét a törvényhatóság tagjaihoz:

Valamennyi bizottsági tag urnak!

I. Ferenc József legkegyelmesebb Urunk, Királyunk gyászos halála folytán teendő in-teskedések tárgyalása végett a folyó hó 25 én, szombaton délután 3 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1916 november 23.

Rimler Károly,

polgármester.

A rendkívüli közgyűlésen, az eddigi megállapodások szerint, dr Cziffra Kálmán

megnyitó beszédében eseteli a nemzet nagy gyászát, míg Rimler Károly polgármester előterjesztést tesz arra vonatkozólag, miként fejezze ki Nagyvárad város halálát és kegyeletét nagy királyunk emlékének megőrzése iránt.

Mint értesülünk, tervbe van véve, hogy a város egyik előkelő utcáját, vagy terét nevezzék el Ferenc József-térnek.

Ezzel teljessé válna a régi terv, hogy a hatalmas fejlődés előtt álló Nagypiac teret nevezzék el Ferenc József-térnek.

Ez a terv már évtizedek előtt felmerült s részben ezért is hagyták meg ezt az óriási teret a régi köznapi elnevezéssel. A város jövő fejlődésével ez egyike lesz Nagyvárad legszebb pontjának.

Különbösen Nagyvárad város tanácsa, mint állandó választmány, ma, pénteken délelőtt a főispán elnöke alatt ülést tart, amelyen megállapítják a rendkívüli közgyűlés elé terjesztendő javaslatokat.

Gyászmise a királyért.

Elhunyt királyunk lelkiüdvéért szombaton ünnepélyes gyászmise lesz délelőtt 9 órakor, melyet gróf Széchényi Miklós megyéspüspök szolgált. A gyászmisére a püspök meghívta a hatóságokat. Dr. Miskolczy Ferenc főispánhoz a következő átiratot intézte a megyéspüspök:

Méltóságos Főispán ur!

A legjobb és legbölcsebb király meghalt. Egy hosszú élet minden munkásságát népei boldogságáért áldozta, s mi megértő gyászszal, néma fájdalommal tekintünk rávala felé. Emeljük fel szívünket a Királyok-Királyához, hogy jószágos Uralkodónk földi trónja fenségét az örök élet dicsőségével válthassa fel.

Ezért ő császári és Apostoli királyi felsége I. Ferenc József lelki nyugalmaért e hó 25-én, szombaton reggel 9 órakor székes-egyházamban fogom bemutatni az engesztelő szentmiseáldozatot, melyre Méltóságodat és Biharvármegye tek. Törvényhatóságát van szerencsém tisztelettel meghívni.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Nagyvárad, 1916. november 23.

Gróf Széchényi Miklós,
nagyváradi l. sz. püspök.

A kir. kath. jogakadémia gyásza.

— Kerüljék a jogászok a zajos szórakozásokat. —

A kir. katolikus jogakadémia tanári kara a király elhunyt alkalmából rendkívüli ülést tartott, melyen dr. Szandtnér Pál e. i. dékán, közölve a karral a Felső haláláról vett hivatalos értesítést kegyeletos szavakban emlékezett meg arról a nagy jóindulatról, melyet ő csász. és apostoli kir. Felsége az intézet iránt mindenkor tanúsított. Ő felségének új tanszékek szervezésében s a Mensa akademika részére juttatott 14000 koronás adományában s akadémiaival szemben megnyilvánított kegyességét méltatta.

Índítványára a kar elhatározta, hogy ő csász. és apostoli kir. Felségének emléket jegyzőkönyvileg megőrökíti, lelki üdvéért a kar és az ifjuság jelenlétében gyászistenitiszteletet tartat s a l. szert. székes-egyházban tartandó gyászistenitiszteleten is részt vesz, részvétének legfelsőbb helyen leendő tolmácsolására a vallás és közok-

tatásügyi miniszter urat felkéri, az intézeti épületen a gyászlobogót 30 napon át kitűzve hagyja, a gyászistenitiszteletek, valamint a temetés napján az előadásokat szünetelteti, az intézet folyó tanévi évkönyvében ő csász. és apostoli kir. Felsége emlékének kegyeletos lapokat szentel, hivatalos iratain a mély gyász tartama alatt gyászkeretet és gyászpecsétet alkalmaz s megfelelő felhívás keretében a hallgatókat az országos gyász napjaiban a zajos szórakozások kerülésére utasítja.

A vármegye gyásza.

Biharvármegye főispánja és alispánja még mindég nem kapott intézkedést a kormánytól a gyászra vonatkozólag. Addig tehát, míg felsőbb helyről nem történik intézkedés, semmiféle különösebb rendelkezések sem történnek. Miskolczy Ferenc főispán kijelentette, hogy rövidesen rendkívüli közgyűlésre hívja össze a törvényhatóságot, hogy a vármegye is méltóképpen adjon kifejezést az uralkodó elvesztése feletti gyászának. Tegnap a vármegye területén minden hivatalos, illetve középületre kitűzték a gyászlobogókat. Az iskolákban mindenütt készülnek a gyászünneplésre, mely a hét és a jövő hét folyamán megy végbe.

A katonaság esküvétele.

A jelenleg Nagyváradon állomásozó katonaság tegnap tette le az esküt az új uralkodónak. Tekintettel az országos gyászra, minden zajosabb ünnepség mellőzésével ment végbe a lélekemelő aktus. A katonazenekarok közreműködése is teljesen elmaradt.

A közös csapatok esküje.

A közös hadsereg kötelékébe tartozó 70. sorgealozezred, a 19. tüzérezred és az 1. huszárezred tisztikara és legénysége, a katonai tisztviselők a Ferenc József lovassági laktanya udvarán teljes díszben foglalnak állást az ünnepélyes aktus alkalmából.

A csapatok elhelyezkedése után csakhamar megjelent Fülöp Artur altábornagy, Kun Frigyes őrnagy, az állomásparancsnok-ság vezetője és Liptay huszárornagy kíséretében s megsejmelvén a csapatokat, kezdetét vette az ünnepélyes aktus.

Felolvasták németül a tiszteknek és a csapatoknak az eskümentát, amelyben Károly Ausztria császárnak és magyar királynak hűséget fogadnak.

Az esküt magyar és román nyelven ismételték, tekintettel a magyar és román nyelvű katonákra.

Az eskü letétele után a csapatok tisztelegtek s az ünnepélyes aktus véget érven, a különböző fegyvernemhez tartozó katonák kaszárnyáikba vonultak.

Délután a kórházakban levő katonák a jogakadémia udvarán gyülekeztek.

Az egészségügyi felügyelő felolvasta az eskümentát s a katonák letették az esküt.

A honvédségnél.

A honvédség és a népfőlkelés kötelékébe tartozó csapatok és a katonai intézetek tisztikara, valamint legénysége a nagygyakorló téren tették le az ünnepélyes esküt. A honvéd és népfőlkész csapatok felálltak a hatalmas térségen, mindannyianak fenyőgalyacska volt a sapkájukhoz tűzve. A

csapatok a 4. honvéd gyalogezrednek a díszösöges harcokból nemrég hazahozott lobogójával vonultak ki a gyakorlótérra.

Fülöp Artur altábornagy, Bozóky Gyula őrnagy, vezérkari főnök és Szabó Géza főhadnagy segédtsízt kíséretében érkezett az ünnepélyre.

A térségen felállított sátorban Kozári Gyula honvéd plébános tábori misét mondott.

A szentmise után Kozári Gyula h. plébános magasszóit beszédet intézett a csapatokhoz. Esztelte a mélységes gyászt és fájdalmat, mely végig zugott az egész hazán. Árvaságra jutottunk, de Isten és a Szűz Anya megszánta árvaságunkat és Károly királyt, boldogult Ferenc József eszméjének és hagyományának örökösét adta a nemzetnek. A magyar embernek vérében van a jobbágyi hűség, a ragaszkodás királya és hazájához, amelynek minden rögét honfi vér és honfi könny áztatta s minden halmát csapáink sírjai domborították.

Esküszünk! Ezen eskü szent.

Kell e a magyarnak esküdni arra, hogy megvédi utolsó lehetetlenségig a hazát és a trónt, s hogy hűséggel viseltetik királya iránt, a legelső magyar ember iránt?!

Isten látja magyar lelkünket: szívünk minden dobbanásával, lelkünk egész lángjával védjük a trónt és a könnyű és vérozzónal öntözött hazát, védjük királyunkat. Hogy Isten minket úgy segíyen, Boldogságos szűz Mária!

A remek beszéd után előbb a tiszték, azután a katonai tisztviselők és orvosok és végül a legénység letette az esküt a zászló előtt, melyre a szónok is hivatkozott, mint amelyre a vihar megtéphet, de a magyar hazaszeretet, bátorság és vitézség semmi vihar le nem teperheti.

Az esküt ezután román és szerb nyelven is tolmácsolták az illető nyelvűek előtt.

Ezzel az ünnepélyes aktus véget ért.

Egy görbe éjszaka.

Tőtőre igyekezett egy nyári éjszakán két leány: Dingka Katalin és Demján Virág. Helybe mentek, de nem állhattak be, mert a helyet betöltötték. Megindultak hát visszafelé, Élesdre. Maguk előtt hajtottak 6 borjut.

Az országuton egyszerre Lukács Deme-ter utkaparóval találta magukat szemközt, aki vidáman kezeit Dingha Katalinnal:

— Na, menjünk egy pohár borra a korcsmába!

Bementek és ittak s tovább vándoroltak. Utközben találkoztak Popa Tógyer fuvarossal, aki ajánlkozott, hogy elviszi őket Mezőtelegre vagy Nagyváradra is.

Jó, mondta a társaság s felültek mind. Majd összeveszttek, lezártak, felültek újból. Végre a leányok megunták a dicsőséget s végleg lezártak. Utánuk Popa Tógyer is, aki holtrészeg volt s kiejtette pénz-tárcáját, amelyben 560 korona volt. Dingha Katalin felvette, nehogy azt mondják, hogy ő lopta el, mikor együtt mulattak. Azután jócekat kívántak egymásnak s a leányok elindultak Élesdre.

Ötthon megnézték a tárcát, s akkor ki-

esett egy 100 koronás. Demján Virág felvette, s bedobta egy bögrébe, azután lefeküdt és elaludt.

Röggel a csendőrök ébresztették fel őket s elvitték a pénzt, meg a két lányt. Seress Barna tanácsa előtt így adták

elő az esetet a görbe éjszaka szereplői s a lányok igazolták, hogy dolgosak s munkájukból élnek. A törvény azonban törvény s az egyik lányt 4, a másikat két havi fogházra ítélte a törvényszék Bolza Alfonz gróf ügyész vádbeszéde után. Felebbeztek.

Az új kanonokok beiktatása.

Tegnap délelőtt iktatta be a nagyvárad székeskáptalan stallumaikba az ősi alak szerűségek megtartásával új tagjait: Csaponyi Ignác javadalmazás és Serly Béla új kanonokokat. A beiktatás szertartását dr. Karácsonyi János c. püspök, őrkanonok végezték. A fogadalmi mise elvégzésével vette kezdetét a beiktatás szertartása.

A beiktatást végző kanonok az új tagokkal a főoltár elé lépett s intonálta a Veni Sancte t, melyet a székesegyházi ének és zenekar művészen adott elő. A jelenlévők meghatottan hallgatták a fenséges dallamot. A fohász végeztével dr. Karácsonyi János fellépett a stallumra s megkezdte a beiktatást.

Emlékbeszéd Gabriely felett.

Először az elhunyt Gabriely Lajos kanonokról emlékezett meg, kinek stallumára nevezte ki a király Csaponyi Ignácot. Emlékbeszéde a következő:

— Oly férfiu bucsuzott el tőlünk 1916. augusztus 12 én Gabriely Lajos tagtársunk személyében, ki maga is osztotta, de magán is gyakran tapasztalta Aranyházu Szent János éles megfigyelését. Dominus iustus neque tribulationes neque inconvulsiōnes sine habere continens. Az Ur az igazaknak sem állandó gyötrelmet, sem állandó örömet nem ad.

Előbb a terhes kápláni évek után 1868-ban elnyeri az újpalotai plebániát és ott a gyönyörű nagy templomban, tiszta katolikus hívek között örömmel szolgált az Urnak. De azután úgy érezte, hogy kicsi a tér az ő tevékeny lelkének és 1886 elején beköltözött Nagyvárad legszegényebb, akkor még elhagyottabb városrészébe, hogy együtt sirjon a sirókkal, együtt szenvedjen a szenvedőkkel.

Husz évig volt ott mindenkinek mindene, tanítója a tudatlanoknak, pártfogója az elhagyottaknak, Szent István király példájára békéltetéssel viselte a szegényeknek halálanságát, türelmetlenségét is. Akkor néhai Szencsényi Pál kegyes, áldott jó lelkű, de tőlünk korán elvett püspökünk megtekintette az ő érdemeit s beszólította őt a várad káptalanba, elhelyezte közöttünk, hogy mosolygós arcával, alázatos jámbor lelkével itt szolgáljon az ő Jézusának. Amde a végtelen bölcs Isten itt is gondoskodott, hogy nagyon meg ne szeresse a mulandóságot, a hiábavaló dolgot és két év alatt bocsátott rá oly kínos, oly súlyos betegséget, aminőt csak oly emberekre szab ki, akik az isteni kegyelem útját ismerik, annak megszerzése módját tudják és gyakorolják és így a nagy kísértésből nagy lelki hasznot és érdemet tudnak maguknak szerezní. Ilyen volt Gabriely Lajos is. Oh hányszor láttuk sorvadozni, hányszor láttam az arcát a kínzó fájdalomtól eltorzulni, de nem hallottam panaszszavát, nem hallottam kifakadását, csak nemes békéltetését láttam, vagy imádságos foháskodását hallottam. Az Ur Jézus, akinek oly híven szolgált, akinek szent Szíve volt az ő menedéke, akinek szent testét élte hosszú napjain oly ájtatos szeggyal vette magához, adja meg fáradsalmának, békéltetésének, jó cselekedeteinek jutalmát.

Az így megüresedett középszolnoki főesperességet megys főpásztorunk előterjesztésére király ő Felsége dr. Kollányi Ferenc, pápai főpap, jáki apát, mesterkanonok ur ő méltóságának adományozta.

Dr. Karácsonyi János c. püspök ekkor kérte a királyi adománylevél felolvasását, amit dr. Mazurek Gyula püspöki titkár olvasott fel. Ezután megtörtént dr. Kollányi Ferenc beiktatása a középszolnoki főesperesi méltóságba.

Csaponyi beiktatása.

Majd Csaponyi Ignáchoz fordult a beiktatást végző címzetes püspök s a következő beszéddel üdvözölte:

— Egyházmegyénk egyik legérdemesebb tagja és aranymisés papja: Csaponyi Ignác áll mellettem és nekem őt kell beiktatnom kanonoki javadalmazásba és nekem önkénytelenül is az a jelenet jut eszembe, midőn Keresztelő Szent János azt mondá az Ur Jézusnak: Ego a te deus baptisari et tu venis ad me — Nekem kell téled megkeresztelnem és te jössz hozzám?

Már gyermekkoromban ő volt az én tanítóm, az én lelki vezetőm s már akkor, midőn neki ministráltam, esedéltem az ő csendes, lassu, áhítatos viselkedését. Kispap koromban ő volt szives utmutatóm és oly mozgalmass, sőt zajos plébánián, mint aminő akkor a gyulsi volt, ő volt az iskolákat mindig híven, lelkiismeretesen szem előtt tartó, feddhetlen magaviseletű káplán. Rendkívül hosszú ideig, 15 évig végezte a segédlelkési teendőket, még pedig 13 évig egy plébánián, Gyulán. Gyula mellett Sarkadon szeretett volna munkálkodni, mint önálló lelkész, azonban egyházmegyénk nagyon fontos érdeke 1882-ben azt kívánta, hogy Zilahra menjen. Itt, Szilágymegye székhelyén, a tulnyomó részben református városban, református főgimnázium és egyéb más vallású iskolák mellett kellett neki a katolikus híveket összehozni, megőrizni és a katolikus egyház által kijelölt uton az örök életre vezetni. Harmincöt évig mint igazi jópásztor őrizte itt a rábízott nyájat, helyreállította a katolikus egyház becsületét, kivívta híveinek szeretetét, elismerését, püspöke elismerését s főpásztor a most az ő aranymisését azonnal jutalmazza, hogy maga mellé veszi őt Szent László káptalanának tagjai közé.

Főtisztelendő Káptalan! Mindnyájunk közt, akik itt vagyunk, Csaponyi Ignác emléke leghamarább az Ur dícséretét mint a székesegyház énekkarának első szoprán énekesé, vagy mint a kar diszantistájá. Huszonhat év után újra ide szólította őt az Ur, hogy most már nem a székesegyház ének karában, hanem annak szentélyében, a nagy oltárnál magasaltalja az Urat, imádkozzék a kath. egyház, egyházmegyénk, magyar hazánk javáért. Fogadjuk szeretettel és kérjük az áldott Ur Jézust, hogy hí szolgáját, régi énekesét, még sokáig tartsa meg egyháza díszére, a mi örömlünkre!

A beiktatást végző kanonok felhívására Schriffert Béla püspöki szertartó felolvasta ezután a királyi adománylevelet s megtörtént Csaponyi Ignác beiktatása.

Serly Béla beiktatása.

Serly Béla érminszenti esperes plebanos beiktatása következett ezután, akit dr.

Karácsonyi János c. püspök a következő beszéddel üdvözölte:

Csaponyi Ignácnak javadalmazás kánokká történt kinevezésével az egyik tisztelbeli kanonokság megüresedvén, azt kegyelmes főpásztorunk felterjesztésére megboldogult és koporsóban fekvő nagy királyunk Serly Béla érminszenti plebanosnak és tasnádi kerületi esperesnek adományozta.

Aki ismeri Serly Bélát, mint ahogy ismerem én már majdnem 40 év óta, az ismeri az ő szerénységét és alázatosságát is és nagyon jól tudhatja, hogy ő semmi kiüntétést, semmi elismerést nem várt életében. Nem kereste sohasem a fényesebb és a zajos sikerekre alkalmasat nyújtó állásokat, hanem mindig csak azt, hogy a püspöktől kijelölt munkakört lelkiismeretesen, buzgón töltsé be. 14 évig állott — hogy a mai háborúból vegyük a hasonlatot — tábori megfigyelő helyén, egyházmegyénk legszélsőbb pontján, Szilágymegye és igyekezett, hogy akiket Isten rábízott, azokból egy se vesszen el. Azután elment szülővárosa közelébe, Érminszentre, oda, hol egykor egyházmegyénk egyik legnagyobb jótevője és minden várad paptól áldva említhető nagyprépostja, Vinkler József megmutatta, hogy nem csupán a gazdagban, hanem a szegényben is hű szolgálja tud lenni az Ur Jézusnak és Szent László egyházmegyéjének. Itt fáradozik szentszört hívei megmentésén, itt imádkozik azon templomban, melyet hitvalló őseink még a török dúlás előtt építettek. Itt éri őt kegyelmes főpásztorunk figyelme s innen hívta őt Szent László káptalanának tisztelbeli tagjai közé.

A királyi adománylevél felolvasása után megtörtént Serly Béla beiktatása.

Csaponyi beszéde.

Csaponyi Ignác, az új kanonok beszélt azután. Az új kanonok nagyon kellemes szónok. Arcán egy nemes élet vonásaival, apostoli nyugalommal beszél szívből a szívekhez. Így beszélt:

Főtisztelendő Káptalan!

Az ember életében vannak mozzanatok, melyeknek hatása alatt a szív a szívra megtelek érzelmekkel, hogy szó, beszéd helyett inkább csendes magabaszálással óhajtana örvendeni, avagy bánkódni. Ilyen esemény az én életemben kétséges kívül az, hogy az isteni Gondviselés intézkedése folytán a nagyvárad székeskáptalan tagjává lettem kinevezve s jelenleg beiktatásom ünnepélyét töltem. Jól esnék lelkemnek, ha Isten e jószágos intézkedésért csendes elvonultságban adhatnék hálát, de kötelességem érzete most mégis szólást parancsol. Nyilvánosan hálát kell rebennem mindenekelőtt gondviselő mennyei Atyámnak, minden jó adomány forrásának, ki sokszor árasztott el már jókkal, melyekre talán egészen érdemtelen is valék; ki ongem méltatlant szolgálataiba maghívott, kinek isteni segítségét mindenkor éreztem és jószágát mai megtecsültetésemben is hódolva — leborulva imádom.

S minthogy az Ur Isten emberek által hajtja végre a javukra szolgáló intézkedéseit, utána emberek iránt is lekötelezve érzem magamat.

És itt első sorban is hálával eltelve gondolok elhunyt Apostoli királyunk felkent személyére, ki kegyes volt engem érdemtelen legkegyelmesebben kinevezni. Lelekesült hála készíttet tehát arra, hogy a királyok királyja számolya előtt leboruljak és hű imát mondjak, kérve Istent, hogy elhunyt Apostoli királyunkat jutalmazza meg odafenn a mennyei javakkal, amiket választottainak tart fenn. Hosszu időt töltöttem én el az ő Felsége kegyurasága alatt álló zilahi plébánián. Mindazonáltal a király figyelme bajosan telerődött volna felém, ha azt a kegyelmes Főpásztor jószágá nem irányítja felém.

Csekélységem iránt tanusított ezen jószágért fogadja a nagyméltóságú főpásztor szívből eredő mély hálámat, legalázatosabb kézeső-komat.

Végre még hála gerjedez lelkemben a nemes káptalan méltóságos és negyságos tagjai iránt is, kik közül egyiket másikat már előbb is mintakép gyanánt tiszteltem s a távolból is nagyrabecsültem. Ezen illusztris testületbe én talán már nem is fogok jól beilleni, de éltet a remény, hogy a fényből egy kis sugár ráim is ki fog áradni s így a nemes testületnek talán mégis nem leendő szegényére, Zilahról emberemlékezet óta mindössze csak két plébános lett ide kinevezve. Eöszy Xav. Ferenc és Táger János a későbbi nagyprepost. Kikről a Visitatio Canonica ezt jegyezte fel: „Viri puri quam satis laudandi.” En mint hermetik kinevezett plébános ezt a szép dícséretet elérni nem fogom. Magas, tulmagas ez nekem! De annyit talán még Isten segédelmével is elérni vélek, hogy rólam valamikor annyit lesz mégis elmondható: Vir etai non laudatus, attamen non viuperatus! Ajánlom magamat és a velem együtt most beiktatott kedves társamat a főtisztelendő Káptalan jóindulatába, szívélyes meleg szeretetébe.

A beiktatás végén Te Deum volt, mely után a székeskáptalan a szekrestyéből visszavonult s az új kanonokok itt fogadták a beiktatási ünnepélyre összejött tisztelőik üdvözlését.

A beiktatáson megjelent a zilahi hitközség küldöttsége is, hogy jelen legyen szeretett plébánosuk magasztos ünnepélyén.

Délben az új kanonokok és a káptalan tagjai gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök vendégei voltak.

Botrány a nagytrafikban.

Braun Hannát és Braun Jolánt elítélték.

Tegnap délelőtti tárgyalta Boglutz Béla Járásbíró a nagytrafik ellen intézett támadás büntetését. Ez évi október elején ugyanis amikor tele volt Lindenbaum Ignác nagytrafikja vidéki vevőkkel, beállított a trafikba Braun Jolán és anyja Braun Hanna a Szent László-téri tőzsde tulajdonosa s mert Lindenbaum és családja előbb a vidéki vevőket, akik elutazni szándékoztak, szolgálták ki s csak aztán került volna a sor Braun Hannára és leányára, ez utóbbiak lármáznál kezdtek, sértegették Lindenbaumot, feleségét és leányát.

— Csodálkozom — mondotta Braun Hanna — hogy maguk nem botozzák agyon ezeket a Lindenbaumokat, ezeket a marhákat, szemteleneket, hülyéket.

Miután Braun Hanna és leánya ezzel nyilvánosan botrányt csináltak a becsületükben sértették Lindenbaumokat, ez utóbbiak megbízásából dr. Szeghalmy Sándor feljelentésére becsületsértés miatt állottak a városi járásbírósság büntetőbírája elé Braun Hanna és leánya, akiket Boglutz Béla bíró a tárgyaláson a tanúk kihallgatása után háromrendbeli becsületsértés miatt és pedig Braun Hannát és leányát Braun Jolánt,

fejenként 300—300 korona pénzbüntetésre, be nem hajthatás esetére 30—30 napi elzárásra ítélte.

A vádlottak és védőjük Zilahy Gusztáv dr. megfellebbezték az ítéletet.

Oláhországból nincs jelenteni való.

Budapest, nov. 23. (Hivatalos.)

Keleti harctér. Az alsó-Csernán a balparton vetettük meg a lábunkat. Egyébként Oláhországból nincs jelenteni való. A magyar keleti határon és az erdős Kárpátokban a felderítő tevékenység élénkebb volt.

Lipót bajor herceg arcvonala. Helyenkint fokozott tűzérési harc.

Olasz és délkeleti harctér. A helyzet változatlan.

Meghiúsult angol—francia támadások.

Berlin, november 23. A nagyfőhadiszámlás jelenti:

nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadcsoportha. Az ellenség tűzérési tevékenysége az Arce mindkét oldalán és a Sailli szakaszon az esti órákban fokozódott. Az angoloknak Cuadecurtól északra, a franciáknak pedig a St. Pierre erdő északnyugati szélé ellen intézett részlettámadásai megghiúsultak.

Erősítéseket kapnak az oroszok.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harc vonala. Morgantól délre erős tűzérési előkészítés után előrenyomuló orosz járőröket elűztünk. A tisztuló időjárás folytán a Keleti tenger és az Erdős-Kárpátok közt különböző helyeken megélénkült a tűzérési tevékenység.

Károly főherceg vezérezredes hadcsoportha. Erdély keleti részén felderítő csapatok csatároznak. Az oroszok itt erősítéseket kapnak. Oláhországban a helyzet nem változott. Krajovánál egyéb szákmányon felül 300 vasuti kocsi jutott kezünkre.

Balkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadcsoportha. A Dobrudzsában és a Duna melletti több ponton ágyutüz.

Macedóniai front.

A harcok az Achrida tótól keletre az ellenség visszavonulásával végződtek.

A német—bolgár arcvonalon a Prespa tó és a Cserna keleti folyása között több

izben az ellenség rész előretöréseit a Basalovótól keletre buzódó magaslati álláson pedig az ellenség erős támadásait visszavertük.

Ludendorff, első főszállásmester.

Legújabb táviratok.

Vilmos császár távirata Károly királyhoz.

Budapest, nov. 23. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Vilmos császár táviratot küldött Károly királynak, amelyben többek között ezeket írja:

Legmélyebben megrendülve nagyon tisztelt nagybátyádnak, Ferencz József Öfelsége halálán, legbensőbb és legszívelesebb részvételemet fejezem ki neked. A megboldogult uralkodó tiszteletre méltó, mint legszebb uralkodói erények és igazi királyi kötelességtudás mintaképét tiszteljük. Az Istennek ki-fürkészhetetlen akarata a legnagyobb világ-háboru közepén ragadta el őt, aki utolsó lehetőséig állott szövetségeseink oldalán és nem adta meg neki, hogy megérje a háboru befejezését, a béke visszatérését. A mindenható adjon neki örökös békességet, neked pedig erőt és egészséget ama nagy teher elviselésére, amely ebben a komoly időben rád hárul. A megboldogultnak áldása lebegjen feletted és népeid felett. Bensőséges imádsággal a leghűségesebb részvétellel gondolok rád.

Vilmos.

A táviratra Károly király a következőképpen válaszolt:

A sors megpróbáltatásának abban a nehéz óráiban, mikor Felséges nagybátyámat császári és királyi Öfelségét magához szólította Isten és engemet, valamint hazámat Ausztria Magyarországot a legkeserűbb fájdalom töltötte el, fájdalmas vigasztalás volt nekem az a mélyen megragadó részvétel, melyet te, drága barátom közöltél velem. Legmélyebben köszönetet mondok érte ama tiszteletért, igaz barátságért, amelyet a felmagasztosult iránt, aki téged olyan nagyon becsült, érzelt. Miképpen sziklaszilárdan megállta veled a kötött szövetséget ezen világ-háboru alatt is, úgy maradjon közöttünk és a megdicsőültnek ragyogó emléke. Áldásvezessen bennünket közös uton a becsületesség sikerhez. Adj Isten, hogy így legyen. Hűséges barátsággal, meleg kézzsorítással

Károly.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműhelyében Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14—69.

* Helybeli nagyobb pénzintézet meg-feladó gyakorlattal bíró fiatal tisztviselőt keres. Cím a kiadóhivatalban.

Megkezdődött a nagy téli kötöttáru vásár a „Hófehérke” harisnya áruházban Nagyvárad. SZENT LÁSZLÓ-TÉR, SAS-PALOTA, DROGERIA MELLETT.

Nagy ocassió 14 napig!

Női harisnya, pamut, gyapjú, cserna és muselin párja K 1.70, 1.96, 2.80, 3.50, 4.50, 6.—, 7.—. Férfi harisnya, pamut, gyapjú és cserna párja K -96, 1.30, 1.70, 2.50, 3.—, 4.—, 5.—. Gyermek póló harisnya, fekete és barna párja K -90, 1.10, 1.30, 1.50, 1.70, 1.90, 2.10. Női, férfi és gyermek keztyű kötött és trico párja K 1.—, 1.50, 1.80, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—.

Szigoruanszolid szabott árak!

:: Gazdag választék, rendkívül előnyárak tricoáruk, sweatterek női, férfi kötött kabátokban és mindennemű kötött árukban ::

HIREK

Dr. KARÁCSONYI JÁNOS püspök úrnak.

Tenger mély fenekére merészen száll le
[a bűvár,
S régi hajók rejtett kincsei tűnnek elő;
Dús aranyércereket föld mélyén fed fel
[a bányász
Éveken át tartó éjnap munká után . . .
A történetírás Múzsája vezérle a pályán,
S Arnold, Vilmos után régi nyomon
[haladál.
Nagy tudományod fáklya gyanánt a multa
[világolt,
S éledtek sugarán a romok és a rögök.
Örvendezve köszönt Vovádria püspöke!
[téged
A haza és egyház, érdemid őrzi Kilió.
Tiszababólna, 1916. november 13.

BABIK JÓZSEF.

*** A kenyér és lisztadagok leszállítása.** A kenyér- és lisztadagok leszállítása tárgyában kiadott rendeletbe értelemzavaró hiba csuszott be. Azt mondja a kiadott rendelet, hogy a főző és nullás liszt-nél az eddig kiszolgáltattott mennyiséget 38 százalékkal szállították le, holott 62 százalékkal leszállítása mellett, az eddigi mennyiségnek csak 38 százalékat adják ki november 26-tól. A hirdetésménynek vonatkozó része helyesbítve a következő: a nullás és főzőlisztet heti 410 grammal, vagyis 62 százalékkal szállítom le. Ebből kifolyólag 1916 november hó 26-tól kezdődőleg az arra igényjogosultaknak személyenként és hetenként az eddigi 330 gr. nullás liszt és 330 gr. főzőliszt helyett összesen 250 gr. főző- vagy nullás liszt lesz kiszolgálva. Ennyit számítanak annak is, akinek készlete van.

*** Az apologiai kurzus az Uri-nők vésztére az Orsolya zárdá nagytermében** ma délután 6 órakor lesz.

*** Az utasok kézi podgyászának átvizsgálása.** A hivatalos lap a kormány rendeletét közli, a melylyel felhatalmazza a Közlekedési Hivatalt, hogy az utasok kézi podgyászának átvizsgálásáról intézkedhessenek. A rendelet értelmében uti podgyászokban szállítási igazolvány, illetve engedély nélkül nem szabad semmiféle gazdasági terményt, lisztet és mezőgazdasági terményekből előállított bármilyen ipari terméket szállítani. Az egyes vasúti és hajózási állomásokon a rendőrség, csendőrség, pénzügyőrség, határrendőrség, esetleg külön e célra kirendelt közegek hatósági közegek meg fogják vizsgálni a feladott uti podgyászokat és a közlekedési vállalatok közegei az uti podgyászt mindaddig nem szállíthatják el rendeltetési helyére, amíg erre a hivatalos közegek engedélyt nem adnak és az engedély jelöl a podgyászra a vizsgálati bércit rá nem ragasztották. Ez a rendelkezés kiterjed a katonai személyek által feladott podgyászküldeményekre is.

A minisztérium rendelete alapján ugyan- csak a hivatalos lap tegnapi számában közlésezi az Országos Közlekedési Hivatal elnöke a maga rendeletét, a melyben részletesen intézkedik a rendelet végrehajtásáról és megállapítja azokat a vasúti és hajóállomásokat, a melyeken a vizsgálatnak meg kell történnie.

*** Márkusék szabadlábbon.** Márkus Bernátot, Schvartz Gézá és Weisz Jakabot a nagyvárad törvényszék felmentette a marhasózás vádjáról, de a terheltek fogvatartását rendelte el, mert az ügyész folyamodással élt. Az ügy a Kuria elé került, amely a terheltek szabadlábra helyezésére irányuló kérelemnek helyet adott s ennek következtében tegnap mindhármasukat szabadlábba helyezte az ügyészség. — Itt írjuk meg, hogy Márkus Bernát, Márkus Bernáté, Dobos Jenőné Márkus Paula, Márkus Böske és Nagy Bertalan ügyét a király halála miatt nem december 1-én, hanem december 6-án tárgyalja a törvényszék.

*** A Nőegylet választmányi ülése.** Vettük a következő meghívót: A Bihar megyei és Nagyvárad Nőegylet választmányi tagjai van szívesen a folyó évi november hó 24. napján délután fél 5 órakor a Lujza Otthonban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1916 évi november hó 23. O. V. Ds Echerolles Kruspér Sándorné, elnök.

*** Braun Henriket felmentették.** Az aradi Főher-Kereszt vendéglő tulajdonosa, Braun Henrik tejet szállított az aradi kórházaknak. Egyszer egy félliter tejet foglaltak le nála, amelyet a vegyvizsgáló nagyon vizesnek talált. Hadi szállítás érdekei ellen elkövetett bűntett miatt került Braun a gyorsított eljárás szerint ítélkező tanács elé. Elnök Palánkay Károly. A bíróság a vádlottat felmentette, mert nem találta igazoltnak a vádat. Az ítélet jogerős.

*** Mozart requiem a király nagyvárad gyászmiséjén.** Resch Mihály székesegyházi karnagy tisztelettel felkéri mindazon urhölgyeket és urakat, a kik a juniusi orgonahangversenyen a Mozart requiem előadásán résztvettek, a szombat reggel 9 órakor a székesegyházban tartandó requiembe való részvétel céljából szíveskedjenek a főpróbára ma, pénteken este 6 órakor a Kath. Kőr nagytermébe előfáradni.

Ő Felsége áldott emlékezetének bizonyára mindenki meghozza ezt a kegyeletos áldozatot.

*** A hadikölcsönök jegyzése.** A keresk. m. kir. miniszter ur 84735-1916. VI. D sz. leirata alapján értesítjük az érdekelteket, hogy a hadikölcsönjegyzés előmozdítása érdekében a bankok és pénzüzetek a f. évi november hó 23. és december hó 22-ike közé eső vasárnapokon pénztárait nyitva tarthatják. Nagyvárad, 1916 november hó 22. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

*** Az Ullmann per végére jár.** Ullmann Sándor ismét bünygyében a bizonyítási eljárást befejezték s hálón tartja a vádlászedet Baróthy Pál főügyész helyettes. Kaddat, szardat, csütörtököt a vádbeszédek foglalják le, péntek a replikáké lesz s valószínűleg szombaton, esetleg vasárnap ítéletre kerül a sor. Az ítélet attól függ, hogy mi maradt még a vádból.

*** Denaturált szesz az iparosoknak.** Tekintettel arra, hogy egyes iparágak nélkülözhetetlen eszköze a denaturált szesz az ipartestület Elnökségének közbenjárására Lukács Oda főjegyző ur, az iparosoknak üzemük fenntartásához szükséges bizonyos mennyiségű denaturált szeszt kiutalt. Ezért felhívjuk az Ipartestület kötelekebe tartozó iparosokat, hogy erre vonatkozó igényeiket az Ipartestület hivata-

lánál folyó hó 15-én, azaz szombat délután 5 óráig jelentsék be. Az Ipartestület Elnöksége.

*** Házi fajnyulak eladók** Vizvezeték-utca 37 sz. alatt.

*** Megfagyott szőlőtől** kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású a *Harmatlej krém* és hozzávaló szappan. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13-02.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszebb díszé. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 3.— K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

*** Köhögés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen** gyors és biztos hatású szer a Farkas féle *hurut szeletke*. Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

Karácsonyi vásár

Heti árjegyzék:

Ebédő készlet aranyozással 6 személyre	30 K
Teás készlet aranyozással 6 személyre	8 K
Kávés készlet aranyozással 6 személyre	8 K
Fekete kávé készlet aranyozással 6 személyre	8 K
Mosdó készlet fayence	10 K
Gyümölcsös készlet majolika 6 személyre	6 K
Tésztás készlet majolika 6 személyre	4 K
Befőttés készlet Kristály üveg-ből 6 személyre	4 K
Torta készlet Kristály üvegből 6 személyre	4 K
Befőttés készlet nickel fogóval 6 személyre	6 K
Vizes készlet kristály üvegből 6 személyre	4 K
Boros készlet kristály üvegből 6 személyre	3 K
Likőrös készlet kristály üvegből 6 személyre	3 K
China ezüst cukor tartó	4 K
China ezüst cukor kosár	4 K
China ezüst vaj tartó	4 K

Képeretkezés, ablak üvegezés

gyorsan, előnyös árban készül.

Eladás nagyban és kicsinyben.

KOMLÓS TESTVÉREK

Üveg, porcellán,
nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő:

Dr. KRÜGER ALADÁR

Felelős szerkesztő:

Dr. PAPP KÁROLY

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet V-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1917 január 1-én V-ik évtársulatát nyitja meg.

Az első évtársulat, — dacára a háboru okozta nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel zárult.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek már most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti **20 fillér** befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget a reájuk eső nyereséggel megkapják.

A tagok a befizetett összeg $\frac{4}{5}$ részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Kiadó. Arany János-utca 7. sz. házban egyedülálló 4 szobás modern lakás fürdőszoba s egyéb mellékhatóságokkal 1917 május 1-re Ételekhezmetni a Polgári Takarékpénztárnál. Kossuth-utca.

Helfy József utóda
NAGYVÁRAD.
KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.
Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Ajánl dú s raktáráról előnyösen:

Borzsákokat,

lisztes és gabonaszákakat, ponyvák, mindenféle legjobb kötélárut, kender és papírszinegeket,

szalmaszákak, pokróczok és takarókat,

gazdasági erős csizmákat és fedéllemezeket, olajokat és gépszirt.

Nagy raktár kárpitos kellékekben.

Mezőgazdáknak saját gazdasági szükségletükre szolgáló köles hántolását a Hadi Termény- Részvénytársaság feltételei szerint elvállaljuk.

Moskovits Adolf és Fiai
„Adria“ R. T. Nagyváradon.

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben úgy kisebb, mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabútorok fülkékben beraktározásra elfogadtatnak. Termények beraktározására való száraz pincék, továbbá boros-pincék, istállók és kocsiszínek állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzetméterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ.
beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passzage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, gyermek kötött ruházatott, valamint az összes kötöttáru cikkek, legelőnyösebb árakban beszerezhetők, az általánosan elismert szolid és jó áruból hirneves

Hungária Harisnyaáruház
a Sas Passage főbejáratánál.

Kéretik cégünket összenemlévesztetni

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

valóban.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szígligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon : 11—53. ::

4 hold

szőlő nagyváradi határban (ebből 3 hold lucernás, fél hold konyhakerti, vetemény föld) új lakóházzal, istálló kocsiszin, kuttal haszonbérbeadó.

Feltételek megtudhatók: „Fekete Sas és Zöldfa“ részvénytársaság irodájában, Sas Passage 24. sz. lépcső, telefon 14—00.

Az Erzsébetligeten lévő
4 új földszintes
házban két és három szobás lakások kiadók.
(Püspöki residenciamellett.)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.